

15 536**Voorstel van wet van de heer Konings tot wijziging van de Wet op het Voortgezet Onderwijs met betrekking tot het integraal 4-jarig maken van het m.a.v.o.****MEMORIE VAN ANTWOORD**

Ontvangen 29 oktober 1979

De initiatiefnemer heeft met belangstelling en erkentelijkheid kennis genomen van de algemene instemming die zijn voorstel bij de verschillende fracties heeft gekregen.

Ingaande op de gestelde vragen en opgeworpen problemen zou hij het volgende willen opmerken.

In antwoord op de opmerkingen van de leden van de P.v.d.A.-fractie over de inwerkingtreding kan gezegd worden dat naar het oordeel van de initiatiefnemer een vroegere datum van inwerkingtreding niet mogelijk is. In het voorstel is aangegeven dat per 1 augustus 1980 de vorming van een tweede leerjaar van het 3-jarig m.a.v.o. niet meer is toegestaan. Zo althans is de interpretatie van het door de initiatiefnemer overgenomen amendement. Een interpretatie die door de voorstellers van het amendement niet weersproken is. Verder bestaan er op dit moment 2e en 3e klassen van het 3-jarig m.a.v.o. omdat sommige 3-jarige m.a.v.o.'s reeds in het tweede jaar splitsen.

Met betrekking tot het door eerdergenoemde leden van de P.v.d.A.-fractie gestelde over het tijdstip van de keuze voor het niveau waarop examen gedaan zal worden zou de initiatiefnemer het volgende willen opmerken. In het overleg dat hij met Staatssecretaris De Jong heeft gevoerd is dit punt aan de orde geweest. De Staatssecretaris heeft daarbij toegezegd het Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling (CITO) te zullen verzoeken de mogelijkheden van een scheidende toets te onderzoeken.

Daar het eerste schriftelijk examen van het integraal 4-jarig m.a.v.o. eerst op het einde van het schooljaar 1982/83 zal plaatsvinden, rest nog geruime tijd voor genoemd onderzoek. Overigens is de initiatiefnemer gebleken dat indien een dergelijke scheidende toets niet ontwikkeld zou kunnen worden, de Staatssecretaris de mogelijkheid tot herexamen in twee vakken wil laten, zowel naar boven als naar beneden (op hoger als op lager niveau).

Met betrekking tot de doorstroming naar het h.a.v.o. zou ondergetekende willen zeggen dat naar zijn oordeel het m.a.v.o.-diploma in welke variant dan ook toegang moet geven tot het h.a.v.o. Overleg tussen h.a.v.o.-school en m.a.v.o.-abituriënten zal moeten leiden tot de beslissing op welk niveau de kandidaat wordt toegelaten. Uiteraard zijn hierbij van invloed de vakken waarin examen gedaan is en het niveau waarop. Van een ander standpunt van de Staatssecretaris is bij de behandeling in de Tweede Kamer niets gebleken.

De initiatiefnemer ziet met belangstelling uit naar de punten die door de V.V.D.-fractie bij de openbare beraadslaging naar voren gebracht zullen worden. Deze leden vroegen hoe de initiatiefnemer zich een omschrijving van «niveau» denkt in relatie tot de bijlage bij de memorie van toelichting. Het ontgaat de initiatiefnemer wat met de relatie tussen beide bedoeld wordt. De bijlage is een proeve van een algemene maatregel van bestuur en staat als zodanig eigenlijk buiten de discussie. Het betreft hier niet de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer, doch gaat uitsluitend de Regering aan. Dat neemt niet weg dat er overleg tussen de Staatssecretaris en ondergetekende is geweest over deze algemene maatregel van bestuur. Voor een nadere gedachtenwisseling over het niveau zal bij de openbare beraadslaging stellig gelegenheid bestaan.

De leden van de C.D.A.-fractie hebben twijfels over de budgettaire neutraliteit van het ontwerp en vrezen met name verlies van arbeidsplaatsen. De initiatiefnemer deelt deze vrees niet en wel op de volgende gronden.

Vooreerst moet onderscheid gemaakt worden tussen categoriale m.a.v.o.-scholen en scholengemeenschappen. Immers voor de eerste categorie geldt de n.a.p.-formule, terwijl voor de tweede categorie de zogenaamde S-formule geldt.

Verder geldt ook voor het m.a.v.o.-project dat men geen extra lessen krijgt om afzonderlijke klassen te vormen voor M3- en M4-leerlingen. Alleen grote scholen kunnen dat. Voor kleine scholen geldt dus altijd differentiatie binnen klasseverband of afwezigheid van twee niveaus. Voor de m.a.v.o.-projectscholen is de term p op 16 gesteld. Het leek de initiatiefnemer in dit verband alleszins redelijk bij het van kracht worden van een integraal 4-jarig m.a.v.o., waar de mogelijkheid bestaat vakken op twee niveaus te doen, de term p op 16 te stellen. Deze term p is er om vakkenkeuze te maken.

De mogelijkheid om in het derde leerjaar een aparte klas M3 te vormen vervalt. Dat kost soms 31 leraarlessen. Niet altijd.

Voorbeeld:

a. Bij de 80 leerlingen 3e klas + 15 leerlingen M3 krijgt men $93 + 31 (+8)$ leraarlessen. Samenvoegen geeft $124 (+8)$ leraarlessen, dus geen verlies.

Voorbeeld:

b. Bij 70 leerlingen 3e klas + 15 leerlingen M3, krijgt men $93 + 31 (+8)$ leraarlessen. Samenvoegen geeft $93 (+8)$ leraarlessen, dus een verlies van 31 leraarlessen.

Volgens schattingen uit het veld zullen gelijkblijven en verlies zich verhouden als 1 : 1.

Stel dat het aantal categoriale m.a.v.o.-scholen 350 is, dan is er een verlies van: $175 \times 31 = 5425$ leraarlessen. Te verwachten is dat de meeste scholen zullen uitbreiden met een A-afdeling. Stel het totaal op 500. Deze scholen hebben dan recht op $p = 16$ dus extra $500 \times 8 = 4000$ leraarlessen. Blijft een tekort van 1425 leraarlessen. Dit zou geheel goedge maakt kunnen worden door de splitsing van het vak natuur- en scheikunde in m.a.v.o.-3 in twee aparte vakken. Daar de factor p van belang is voor de vakkenkeuze is bijstelling van deze factor gewenst, overigens ook als door toevoeging van expressievakken als examenmogelijkheid.

Voor scholengemeenschappen wordt de compensatie ook bereikt door bijstelling van de p-factor.

Samenvattend kan gesteld worden dat – in zijn totaliteit gezien – geen verlies van arbeidsplaatsen optreedt bij consequente aanpassing van de factor p, zodat de gehele operatie budgettair neutraal verloopt.

Het eventuele «5e leerjaar» voor profielverbetering moet naar het oordeel van de ondergetekende inderdaad worden uitgesloten. De initiatiefnemer beschouwt dit als een logisch gevolg van de toelaatbaarheid tot m.b.o. en h.a.v.o. die het m.a.v.o.-diploma in welke variant dan ook biedt.

In antwoord op de vragen van de P.P.R.-fractie deelt de initiatiefnemer het volgende mee. Hij is van mening dat het integraal 4-jarig m.a.v.o. met examen op twee niveaus per vak de kansen en mogelijkheden van de leerling

vergroot. Ook de ontplooiing van persoonlijke begaafdheid wordt erdoor bevorderd. Hoewel een aantal belangrijke en moeilijke problemen, zoals daar zijn de scheidende toets, differentiatie binnen klasseverband, werken met heterogene groepen etc. nog moeten worden opgelost, is de initiatiefnemer van mening dat het nu voorliggende ontwerp in ieder geval een verbetering is ten opzichte van de bestaande toestand.

Belangrijk zijn de opmerkingen over het schoolonderzoek die van de zijde van de P.P.R.-fractie zijn gemaakt. De initiatiefnemer wil erop wijzen dat de redenering, door de P.P.R.-fractie gevolgd, leidt tot selectie op het einde van het derde jaar. Dit nu zou hij willen voorkomen. Voorstelbaar is dat ook de schoolonderzoeken scheidend worden ontwikkeld. In feite gebeurt dat ook nu reeds door scheiding in ten minste 10 niveaus via de gebruikelijke waarderingscijfers. Uitgangspunt blijft het werken met heterogene groepen waarbij ieder individu naar persoonlijke prestaties beoordeeld wordt. De initiatiefnemer is van mening dat herexamen mogelijk moet zijn, zowel naar hoger als naar lager niveau. De Staatssecretaris wil deze mogelijkheid voor ten hoogste twee vakken bieden. Binnen het aantal examenvakken van zes komt zulks de initiatiefnemer niet onredelijk voor.

In antwoord op de laatste vraag van de zijde van de P.P.R.-fractie kan de initiatiefnemer medelen dat bij aanvaarding van zijn voorstel inderdaad op het einde van het schooljaar 1982/83 het eerste examen voor het integraal vierjarig m.a.v.o. zal worden afgenomen.

M. J. Konings